

stoletje je bilo še močno vdano vražam in ni še minil čas, ko so čarovnice na plamenečih grmadah pričale o najgrši zablodi človeškega duha. Valvasor s ponosom pripoveduje, da je njegova domovina že skoraj očiščena teh hudičevih svečenic (l. 1701. so sežgali zadnjo čarovnico na Kranjskem), ter govori o njih in delovanju zlih duhov na mnogih mestih z nekim posebnim veseljem. Isti duh časa se zrcali pri Valvasorjevem sovrstniku, pri o. Ivanu Svetokriškem, ki je uporabljal v svojih propovedih obširno demonologijo. Valvasor veruje v čudežni oreh pri Lokvah, ki je v eni noči ozelenel, razcvetel in rodil sad; iz dijaških let se spominja, da je „videl“ povodnega moža, ki je hotel nekega meščana odnesti v svoje domovanje na dnu Ljubljane. Valvasorjevo delo je bil glavni vir Abrahamu a S. Clara, ko je poveljeval pri cerkveni slavnosti kranjskih patronov l. 1705. na Dunaju živčim Kranjcem krasoto in čudeže njih dežele.

Pričujoča razprava nam podrobno pojasnjuje postanek „Slave vojvodine Kranjske“, zapreke in težave pri nabiranju gradiva, razmerje Valvasorja do prostega ljudstva, njegovih običajev in jezika. Kar je zapisal, o tem se je večinoma sam prepričal. Za narodopisca je predvsem važna šesta knjiga, kjer govori po nekem gotovem načrtu najprej o jeziku, nato nam opiše vasi in hiše, temu sledi opis noš, običajev pri poroki, krstu in pri pogrebu; seznani nas z drugimi navadami in razvadami kmetškega življenja, pomudimo se pri gorenjskih predicah ter dolenjskih tericah in krčmah. Ves ta etnografski material pa je nad vse požrtvovalni baron opremil z dragocenimi bakrorezi, da pokaže svetu v besedi in sliki posebnosti in znamenitosti svoje rodne dežele; le narodna pesem ni mogla vzbuditi njegovega zanimanja.

Merharjeva karakteristika je v marsičem poučna ter zasluži, da jo g. pisatelj obdela tudi v slovenščini in jo na tak način reši žalostne usode skoraj vseh nemških programskih razprav, ki so jih napisali slovenski profesorji, — pozabljenosti.

Dr. J. S.

Slovanský Přehled. Z julijsko številko se je zaključil že 12. letnik te vseslovanske revije. Kakor v prejšnjih letih je prinašal „Slovanský Přehled“ tudi letos članke o važnejših pojavih na kulturnem in literarnem polju vseh slovanskih narodov. Fr. Kvapíl, znani polonofil, je priobčil par prevodov iz *Slowackega* ter prvokrat predstavil češkemu občinstvu največjega med mlajšimi poljskimi poeti: Leopolda Staffa; Tad. Stan. Grabowski je napisal študijo o modernem poljskem pisatelju Żeromskem. Prevedena je nadalje „Simfonija brez nadejnosti“ Bolgara Penča Havejkova, prijatelj slovenske poezije Jaromír Borecký pa je preložil na češčino zbirko pesmi iz Župančičevih „Samogovorov“ ter iz Aškerčevega petega zbornika „Pesnitev“ z informativnim uvodom. Izšli so nadalje pregledi slovanskih slovstev leta 1909., med njimi najboljši o poljskem slovstvu izpod peresa W. Feldmana. Dr. Kidrič je ocenil lansko slovensko literaturo ter je poskusil v svojem članku klasificirati pisatelje po listih in strujah, katerim pripadajo. Njegov pregled daleko nadkriljuje članke o slovenskem slovstvu v prejšnjih letnikih „Slov. Přehleda“. Morda ni vse tako prav, kakor misli dr. Kidrič, vendar pa imamo v njegovem članku dober poskus, pojasniti nepristransko sedanje zmedene slovenske literarne razmere.

Vojeslav Molè.

Enquête internationale sur le Vers libre et Manifeste du Futurisme par F. T. Marinetti. Éditions de „Poesia“, Milan, Rue Senato, N. 2. 1909.

Gotovo je še vsakomur v spominu „manifest“, s katerim so proglasili italijanski „futuristi“, da so odstavljena vsa pravila, dosedaj veljavna v umetniškem ustvarjanju. Čas in prostor sta včeraj umrla, živimo le še v absolutnem ... Ope-